

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

3

№ 213 (7381)

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

20 noyabr 2025-ci il.
Qiyməti 60 qəpik

Qəzetlər nəyə
lazımdır?

4

Dəyişənlər...

5

Türk dünyası
böyük bir ailədir

TURKIY DAVLATLAR TASHKILOTI
DAVLAT RAHBARLARI
KENGASHINING YIG'ILISHI
Samarqand, 2022-yil 11-noyabr

MEETING OF THE COUNCIL
OF HEADS OF STATE
OF THE ORGANIZATION OF TURKIC
Samarkand, November 11, 2022

Qarakənd faciəsi: erməni
terrorunun daha bir qanlı izi

Əli Kərimli-Ramiz Mehdiyev
əlaqələrinə dair yeni
faktlar üzə çıxdı

5

"Qida əlavələri insanlarda
asılılıq yaradır"

Yeni il ərafəsində
restoranlara tələb artır - bəs
qiymətlər necədir?

8

Türk dünyası böyük bir ailədir

TURKIY DAVLATLAR TASHKILOTI
DAVLAT RAHBARLARI
KENGASHINING YIG'ILISHI
Samarqand, 2022-yil 11-noyabr

MEETING OF THE COUNCIL
OF HEADS OF STATE
OF THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES
Samarkand, November 11, 2022

Türk birliğinin qlobal gücə
çevrilməsi artıq reallıqdır.
Bu, qloballaşan dünyada
Türk amili ile hesablaşmağı zərurətə
çevirir. Son illər ərzində Türk dövlət-
ləri arasında əməkdaşlıq öz səmə-
rəliliyini sübut etmiş və yeni geosi-
yasi reallıq kimi vahid Türk dünyasının
yaranmasına səbəb olmuşdur.
Tarixi qardaşlıq əlaqələri, ortaqlıq dil,
mədəniyyət və adət-ənənələrdən il-
hamlanan bu fenomen nəhəng Av-

rasiya materikində mühüm siyasi və
iqtisadi nəticələr əldə etməyə imkan
verib. Azərbaycanın xarici siyaseti
prioritetlərindən biridə Türk dün-
yasının gücləndirilməsi, Türk dövlət-
ləri ile əlaqələrin genişləndirilməsi
dir. "Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır,
bizim başqa ailəmiz yoxdur. Əslin-
de, bu, əlkəmizin bu istiqamətdəki
siyasetini açıq şəkildə bürüze verir.
Şadəm ki, son illər ərzində Türk
Dövlətləri Təşkilatı xətti ilə aparılan

işlər birliyimizi daha da gücləndirir",
- deyə Azərbaycan Prezidenti çıxış-
larının birində bildirmişdir.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın bu
istiqamətdə töhfələrindən biri de
Türk Şurasının yaradılması ilə bağlı
sazişin məhz əlkəmizdə imzalan-
masıdır. 2009-cu ildə Azərbaycanın
Naxçıvan şəhərində keçirilən top-
lantıda imzalanan Sazişə əsasən
Türkdilli Dövlətlərin əməkdaşlıq Şu-
rası yaradılıb. Saziş Azərbaycan,

Qazaxıstan, Qırğızıstan və Türkiyə
prezidentləri tərəfindən imzalanıb-
dır. Ötən müddət ərzində bu əlaqə-
lər genişlənib. Naxçıvan sazişinin
imzalanmasından keçən dövr əri-
zində görülən işlər, qarşılıqlı səfərlər
Türk dövlətləri arasında integrasiya-
ni dərinləşdirmək üçün səmərəli
platformaya çevrilib. Türkəlli Döv-
lətlərin əməkdaşlıq Şurasının VIII
Zirvə Görüşünü xüsusi qeyd et-
məliyik. Qəbul olunan tarixi qərar-
larla yadda qaldı. Zirvə görüşündə
Türkəlli Dövlətlərin əməkdaşlıq Şu-
rasının adının "Türk Dövlətləri Təş-
kilatı"na dəyişdirilməsi haqqında
Qərar və s tarixi hadisə olaraq əhə-
miyyət daşıyır. Bu gün Türk dövlət-
ləri özünəməxsus şəkildə inkişaf
edən, əhatə dairəsi və miqyası get-
dikcə genişlənən əməkdaşlığı dəs-
təkləmək üçün böyük nailiyyətlərə
imza atırlar.

məktəb. Cəbrayılda yaradılan Azə-
baycan-Türkiyə Beynəlxalq Meşə
Təlim Mərkəzi, Zəngilanda birinci
mərhəlesi açılan "Dost Aqropark"
ağlılı kənd təsərrüfatı kompleksi və
s. qeyd etmək olar. Həyata keçirilən
layihələr Türk Dövlətləri Təşkilatının
rolunu daha da artırır və onu dün-
yanın aparıcı beynəlxalq qurumlarından
birinə çevirir. Azərbaycan Pre-
zidenti çıxışlarının birində "Xüsusi
sevindirci haldır ki, Qarabağın bər-
pasında bize ilk yardım edən ölkələr
Özbəkistan və Qazaxıstandır. Füz-
ulidə Mirzə Uluqbəy adına məktəb,
Kurmanqazı adına yaradılmış mər-
kezi bu gün qardaşlığımızın bariz
sübutudur. Əminəm ki, biz gələcək-
də də həmişə bir yerde olacaq və
bir-birimizi dəstəkləyəcəyik", - deyə
bildirib.

Türk dövlətlərinin regionda sa-
bitliyin və sülhün qorunub saxlanı-
masında rolü getdikcə artır. Azə-
baycan Prezidenti İlham Əliyevin
bildirdiyi kimi, "Türk dünyası böyük
bir ailədir, böyük potensiala malik-
dir, böyük coğrafiyani əhatə edir.
Nəqliyyat yolları, enerji resursları,
insan kapitalı, artan əhali, demoqra-
fik vəziyyətin müsbət olması - bun-
lar, böyük bir güc potensialıdır. Bi-
zim vəzifəmizdir ki, bu potensialı
dünya miqyasında böyük bir gücə
çevirək, əminəm ki, bu olacaq, biz
bunu görürük. Hər bir toplantı, her
bir Zirvə görüşü bizim məqsədləri-
mizde doğru atılan növbəti addım
olur

Zümrüd

**"BİZ GƏLƏCƏKDƏ
DƏ HƏMİŞƏ BİR
YERDƏ OLACAĞIQ
VƏ BİR-BİRİMİZİ
DƏSTƏKLƏYƏCƏYİK"**

Bildiyimiz kimi, üzv dövlətlər
Azərbaycanın Qarabağda və Şərqi
Zəngəzurda apardığı bərpa-yenidən-
qurma işlərinə də öz töhfələrini
verirlər. Bu baxımdan Özbəkistan
Prezidenti Şavkat Mirziyoyev tə-
rəfindən özbək xalqı adından hədiyyə
olaraq Füzulidə inşa edilən Mirzə
Uluqbəy adına 1 nömrəli tam orta

Terrorizm müasir dövrün ən təhlükeli
təzahürlərindən biridir və müasir
dünya bunun acı nəticələrini hələ də
yaşayır. Terrorizm haqqında birmənali terif ol-
masa da, mütəxəssislərin əksəriyyətinin qə-
naətine görə siyasi, dini, ideoloji və iqtisadi
məqsədlərə çatmaq üçün qeyri-qanuni əmə-
lərin, zorakılığın, gü-
cün, hədənin tətbiq
olunmasıdır. Təbii ki,
real həyadta terror akt-
lərindən daha çox gü-
nahsız insanlar, dövlət
adamları ziyan çəkir və
siyasi, etnik, dini və s.
zəmində yaranan ter-
rorların şahidi olur. Tarixin müxtəlif dö-
nənlərində Azərbay-
can xalqı terror aktları-
nın, vəhşiliklərin, soyqırı-
mların acı nəticələrini
yaşamışdır. Ermənistan
tərəfindən etnik ter-
rrora məruz qalmış
Azərbaycan xalqına qarşı töredilən əməllər insanı əxlaqa,
qanuna, beynəlxalq hüquqa ziddir.

Azərbaycan xalqına qarşı töredilən əməllər in-
sani əxlaqa, qanuna, beynəlxalq hüquqa zid-
dir. Yaşadığımız tarix göstərir ki, erməni ter-
rorlarının əlkəmizdə sayı-hesabı yoxdur. Bu
tarixi terror aktları qəddar, faşist xisliyi əməllərdər
ki, xalqımız bunu yaşayır. Ermənistan tərəfin-
dən etnik terrorra məruz qalmış Azərbaycan
xalqına qarşı töredilən əməllər insanı əxlaqa,
qanuna, beynəlxalq hüquqa ziddir.

Yaşadığımız tarix göstərir ki, erməni ter-
rorlarının əlkəmizdə sayı-hesabı yoxdur. Qar-
akənd faciəsinin baş verdiyi tarixi hadisədən
bizi 34 illik bir zaman ayırsa da baş veren ha-
disənin faciəsi yaddaşımızda dünən kimi yer
alıb. 1991-ci il noyabrın 20-də Xocavənd rə-
yonunun Qarakənd kəndinin yaxınlığında
Azərbaycana məxsus "Mi-8" hərbi helikopteri
erməni silahlı quldurları tərəfindən vuruldu.
Tarixi mənbələrə diqqət etsək görərik ki,
1991-ci il noyabrın 7-də Bakıda Qazaxistan,
Azərbaycan, Türkmenistan, Rusiya və Erme-
nistan həmsədrlerinin görüşü keçirildi. Görü-
şün səbəbi Qarabağ müharibəsi və hansı xal-
qın səfərdən səfərdən diqqətə çatdırmaq olmuşdur.
Bu səbəbdən də, həmsədrler razılaşırlar
ki, hadisələri öz gözləri ilə görsünlər və Xan-
kəndiyə getsinlər. 1991-ci il noyabrın 18-də

Mixail Qorbaçovun şəxsi köməkçisi Kremlən
Bakıya zəng vurur və Azərbaycan Respubli-
kasının Qarabağ rəhbərliyindən xahiş edir ki,
Təhlükəsizlik Şurasının növbəti iclasını Qara-
bağda keçirsin, cünti ərazidəki torpaq iddi-
sında olan erməni liderlərinin və Moskva nü-
mayəndələrinin də bu iclasda iştirakı nəzərdə
tutulur. Telefon zəngindən sonra Bakıda siy-
ahi tətib olunur. Siyahıya Viktor Polyaniko-
vun rəhbərlik etməli idi. Nümayəndələr, ancaq
güç nazirliklərindən və Təhlükəsizlik Şurası-
nın rəhbər organlarından ibarət olmalıydı. Rə-
yon komendantı Nikolay Jinkinin müavini,
polkovnik Vladimir Kuşnarikin 1991-ci il no-
yabrın 18-də tətib etdiyi və Bakı ile razılışdır-
ılmış siyahısına "Aşanak" kolxozunun hey-
vandarlıq birliliyinin sedri Emil Balayan, Vladi-
mir Kuşnarikin özü, beynəlxalq erməni dias-
poru (əsasən, Fransa və Kaliforniya erməni
kilsələri) tərəfindən maliyyələşdirilən "Krunk"
təşkilatının Qarabağdakı ideoloqlarından
Oleq Yesayan, "Yevkrapa" cəmiyyətinin ma-
liyyə məsələlərinə baxan, onun Livan erməni
diasporu ilə əlaqələndiricisi Leonard Petrosyan,
zabit Tatavis Baqramyan və Azərbaycan
Xalq Cəbhəsinin Ağdam, Xocavənd, Füzuli,
Cəbrayı, Xocalı, Əsgəran rayon şöbələrinin
liderləri və onların Bakı nümayəndəsi daxil ol-

sun. Məşvərət lente alınmalı və respublika te-
leviziyanın "Günün ekranı" xəbərlər progra-
mında göstəriləmeli idi. Saat 13:40 dəqiqədə
Ağdam Hava Limanına verilən xəbərdən son-
ra bu adamlar vertolyota minmirlər.

GECƏDƏN XEYLİ KEÇMİŞ SİYAHİ TƏZƏLƏNİR

Rəsmi Moskva iclasda dövlət katibi Tofiq
İsmayılov və baş prokuror İsmət Qayibovun
hökəmən iştirakını xahiş edir. Bu xahiş isə,
məhz polkovnik Georgi Septa çatdırır. 1991-ci
il noyabrın 19-u siyahı tətib olunur və ilkin si-
yahı Tofiq İsmayılovun rəhbərliyilə müzakirə
edilir. Millət vəkilləri Vəqif Cəferov və Vəli
Məmmədov siyahıdan çıxarılır. Onların yerinə
güç nazirliklərinin, qoşun birləşmələrinin rütbəli
məməurları salınır. Siyahıya Viktor Polyaniko-
vun başçılıq etməsi qüvvəde qalır. An-
caq 1991-ci il noyabrın 19-da gedəcən xeyli
keçmiş siyahı təzələnir. Viktor Polyaniko-
vun, güç nazirliklərindən seçilmiş şəxslərin
adları siyahıdan çıxarılır. Millət vəkilləri Vəqif
Cəferov və Vəli Məmmədov siyahıya daxil
olunur. Yeni siyahını Ayaz Mütəllibov 1991-ci
il noyabrın 19-u, saat 23:00-da təsdiqləyir.
Qarabağ gedəcək adamların siyahısı DQ
rəhbərliyinə, Ağdam Hava Limanına, hərbi
komendantata və Moskvaya göndərilir. Qrupun
Qarabağ ərazisindəki fealiyyətinə isə, üçlük
nəzarət edir - Qarabağ təhlükəsizlik reisi, pol-
kovnik Georgi Septa, hərbi komendantın
məvənisi, polkovnik Vladimir Kuşnariq və Xo-
cavənd milis reisi və polkovnik Oleq Osenov.

Gülbəlli və Yenikənd istiqamətlərində hər-
bi maşınlarda qurulmuş və Ağdam, Xocalı ha-
va limanlarının uçuş və enmə zolaqlarını nə-
zarətə götürən radarlar vasitəsilə saat 14:05-
de Ağdamdan Qarakənd istiqamətine üçan
Mi-8 N72 vertolyotun rabitə əlaqələri kəsilir.
Qırılmış rabitə ilə bağlı ilkin məlumatlar Xoc-
avənd istiqamətində ötürülür. Lakin töredilən
faciə haqqında ilkin məlumat təqribən altı sa-

atdan sonra verilir. Ağdam, Xankəndi və Xo-
cavənd hərbi birləşmələrinin komandanlığı
susurdu. Hesablamalara görə, Qarakənd üzə-
rində üç yüz yüksəklikdə uçan Mi-8 N72
vertolyotu 1991-ci il noyabrın 20-də saat
14:42 dəqiqədə vurulur. Faciə haqqında ilkin
məlumat Prezident Aparatına saat 19:55-də
çatır. Lakin bu faciə haqqında xəber Xankəndi-
dən erməni dilində yayımlanan "Vətən və
vətəndaş" verilişinin xəbərlər bölməndə, sa-
at 15:30-da yayımlanmışdır. Həmin gün Yere-
van radiosu saat 16:15-də həmin xəbərin "qə-
za" kimi şərhini verir. Həmin məlumatı saat
16:40-da Tehran radiosu, 17:00-da Moskva
radiosu açıqlayır.

Həlak olanlar arasında Azərbaycan Res-
publikasının Dövlət katibi Tofiq İsmayılov,
Baş prokuror İsmət Qayibov, Dövlət müşaviri,
sabiq daxili işlər naziri Məhəmməd Əsədov,
millet vəkilləri Vəqif Cəferov və Vəli Məmmə-
dov, baş nazirin müavini Zülfü Hacıyev, Pre-
zident Aparatının şöbə müdürü və jurnalist Os-
man Mirzəyev, Qazaxistan daxili işlər naziri-
nın müavini Sanal Serikov, Azərbaycan Döv-
let Televiziyanın jurnalisti Alı Mustafayev
var idi. Ümumilikdə, qəza nəticəsində 22 nə-
fər helak olub. İlkin olaraq, Azərbaycanın nü-
mayənde heyətinin məlumatına görə, cəsəd-
lərden 12-si tam şəkildə tanınır, 3-cü qis-
mən tanınır, qalanlarının şəxsiyyəti isə eks-
pertizə nəticəsində müəyyən edilib.

Bütün bunlar müstəqilliyini təzəcə qazan-
mış Azərbaycana qarşı məkralı şəkildə hazırlanmış
terror aktının tərkib hissələri idi. Hər bir
terror aktında insan ölümü diqqəti çəkir.
Bu terror aktları qəddar, faşist xisliyi əməllər
ki, xalqımız bunu yaşayır. Ermənistanın
Azərbaycana hərbi təcavüzü nəticəsində, in-
san hüquqları kobudcasına pozulub, etnik tə-
mizləmə siyaseti və terror aktları günahsız
azərbaycanlılarının həyatına son qoyulub. Bu, nə
insanlıq, nə də beynəlxalq təşkilatlar tərəfin-
dən qəbul edilən hüquqi normalara siğır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Bu gün azadlığı ilə qürur duyduğumuz, azad siması ilə düşmən gözünə aq olan Ağdamın inkişafına, yenidən qurulmasına, soydaşlarımızın yurd-yuvasına qayıdışına hər dəfə baxanda həm də ürəyimizi sizlədan xatirələr canlanır gözlərimiz önündə: 27 il düşmən tapdağı altında qalan və 2020-ci ilin 27 sentyabrından başlanan yolla azadlığına doğru yolculuğa çıxan Ağdam bir qərinəyə yaxın qara günər yaşadı. Gözəl hüsнündən əsər-əlamət qalmadı Ağdamın. Vəhşi düşmən bu aq sarayı, aq binalı şəhəri yerlə yeksan etdi. Dağıldı, yandırıldı, köksü qara tüstü burulğanına büründü. Aq şəhər qara şəhərə çevrildi. Həm də qara gürülü şəhəre...

27 il id ki, adından "aq" sözünü çıxırb Qarabağın qara bəxti, qara taleyi adlandırmışdı Ağdamı. Çünkü aq günündən, aqappaq şole saçılan növrağından əsər-əlamət qalmamışdı bu yurdun. Ona yad əllər uzanmışdı. Bədxah addımlar köksündə yaralar açmışdı. Tanış olmayan nəfesler bu yerlərin aq gününə qara tüstü püskürmüdü. İllərdi yanındı çınarlıqları. Söküldü abidələri, mədəniyyət ocaqları. Dağıldırdı zəhmət əllərinin ucalıldığı evlər - bir ailənin ümidi söküldü. Evindən-əşiyində köçmək məcburiyyətində qalanların yuxularının tez-tez qonağı olurdu Ağdam. Bu yuxular dənəda məşhur olan Qarabağ atlarının məskəni olan Ağdamın aq atlı oğullarından, aq duvaqlı qızlarından "danışırı". 27 il əvvəl Qarabağın qoynundakı ən çox şəhid veren bu bəyəz şəhərin qara günərini naqıl edirdi o yuxular. Lakin ne bu yuxular, nə də real həyat belə davam edəcədi. Çünkü azerbaiyancılarının belə bir deyimi var:

AĞDAM: burada elə bir şəhər qurulur ki, dünyanı heyran edəcək

Qara günün ömrü az olar

Qara günün ömrü 27 il olsa da, 27 sentyabrdan başlanan Vətən mühərribəsi Ağdamın bu ömrünün sonu oldu. Müzəffər ordumuzun sürtələ ireliyə doğru irəliləməsi, o yuxulardakı aq atlı oğulların düşmənin qara kabusuna çevrilməsi son qoyma Ağdamın qara günərini. Ali Baş Komandanımızın da söylədiyi kimi: "Ağdamın işğaldan azad edilmişə şanlı hərbi Qələbə nəticəsində mümkün oldu. Əger Azərbaycan Ermenistən döyüş meydanında meğlub etməsəydi, Ermenistan öz xoş ilə bizim torpaqlarımızdan çıxmayaqdı. Bunu deməyə əsas verən bir çox amillər var. İlk növbədə, o bölgələrdə - işğal edilmiş torpaqlarda qurulmuş və böyük vəsait xərcləmiş istehkamlar. O istehkamlar elə

qurulub ki, Azərbaycan Ordusu orada keçə biləsin. Amma yene de səhəv etmişdilər. Bizim gücümüzü düzgün hesablaya bilməmişdilər. Bilmirdilər ki, bu gün Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan vətəndaşı nəyə qadirdir. Bizi Qələbəyə aparan həm gücümüz, texniki təchizatımız, həm də mənəvi ruhumuzdur. Bilmirdilər ki, Azərbaycan xalqı bütün bu illər ərzində bir arzu ilə yaşıyır ki, öz dədə-baba torpağına qayıtsın. Bütün bu amillər və digər amillər bu Qələbeni şərtləndirdi". 27 sentyabrdan başlanan hərbi yol 10 noyabrda siyasi yolla birləşərək Ağdamın qəlebəsini yaxınlaşdırıldı. Tarix yenə 27 il əvvəl geri döndü. Lakin bu döñüş azərbaycanlıların başına açılan o müsibətli günləri qələbə sevinci ilə əvəzlədi. Bu dəfə əzilən, başqasının torpaqlarında aq gün axtararken qara günərini sahibinə əvvələnlər oldu. Tarix öz siyasi lideri və səhifələrinə minilliklərin

hüner səhifəsini yazan azəri övladlarının şücaeti ilə Ağdamı aqdamlılara qaytardı. Həmin gün Ağdamın "çöhrəsini" gülməsəyən gördük. Sevinc göz yaşları axıtdıq. Qəlibiz qurur hissi ilə doldu...

paqlarına qaytaraq".

Dövlətimiz Ağdamı dirçəldir

Bu il mart ayının 27-də Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Ağdamın Sarıcalı kəndinin birinci mərhelesinin açılışında iştirakları zamanı burada dövlətimizin başçısının çıxışı Ağdamın aq gününe qovuşması. Üzüne həsrət qaldığı, dalğası hicranı olan bayrağına qovuşması. Deyirler, bütün rənglərin təməlində aq rəng dayanır. Öz bayazlılıq fonunda üç rəngdən yaradıldığı üçrəngli bayrağını sinəsinə sancdı, başını dik tutub: "Mən azad oldum, mən doğma Vətənimə qovuşdum", - dedi Ağdam.

44 günlük Vətən mühərribəsində olduğu kimi, 10 noyabrda imzalanan üçtərəfli Bəyanatın ilk qələbə mündəsini də Ali Baş Komandan, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevdən aldıq: "Mən bu gün Ağdamın azad olunması xəberini xalqına böyük qurur hissi ilə çatdırıram, bu mündəni vərirəm. Bu gün bizim yaşadığımız günlər, yaşadığımız anlar, əminəm ki, her bir azərbaycanlının yaddaşında əbədi qalacaq. Biz tarix yazırıq, yeni tarix. Xalqımızın, ölkəmizin yeni şanlı tarixini yazırıq. Bu, Zəfer tarixidir. Bundan sonra biz, ilk növbədə, işğaldan azad edilmiş torpaqlara vətəndaşlarımızın qaytarılmasıni təmin etməliyik. Bütün gücümüzü səfərbər etməliyik. Bütün məddi imkanlarımızı səfərbər etməliyik ki, təzliyə vətəndaşımızı doğma tor-

Mətanət Məmmədova

Qeyd ediblər ki, kitabda Azərbaycanı Zəfərə aparan yol həm siyasi, həm də fəlsəfi baxımdan şəhər edilir. Diqqətə çatdırılın ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi varisi, Prezident İlham Əliyevin rəhberliyi ilə Azərbaycan qüdrətli dövlətə çevrilib. Əldə olunun nailiyyətlərin zirvəsində isə işğal altındakı torpaqlarımızın azad olunması, ərazi bütövlüyümüzün bərpası ilə nəticələnmiş Vətən mühərribəsi və suverenliyimizi təmin edən bir günlük antiterror tədbirləri dayanır. Həyata keçirilən uğurlu siyasetin nəticəsi olaraq, bütün sahələrdə süretli inkişafı nail olunub, Azərbaycanın siyasi-iqtisadi imkanları genişləndirilib, beynəlxalq arenadakı mövqeləri möhkəmləndirilib.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü, "Modern inkişaf və Aile" İctimai Birliyinin sədri Zərifə Quliyeva çıxış edərək deyilən xoş sözlərə görə və kitabın ərsəyə gelməsində zəhməti olan hər kəsə təşəkkür edib. Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhberliyi ilə Azərbaycanın qazandığı tarixi uğurlardan geniş bəhs edərək vurğulayıb ki, dövlət başçısının rəhberliyi ilə əldə olunan nailiyyətlər bizi gələcəyə daha nikbin baxmağa sövq edir. Bu gün işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri bu reallığı bir daha təsdiqləyir. Tədbir Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

"Xarüşələr yaradan qətiyyətli Lider"

Arif Rəhimzadə hazırda Azərbaycanın inkişafının ən möhtəşəm dövrünü yaşadığını deyib: "Ümummilli Lider Heydər Əliyev müasir Azərbaycanın inkişaf strategiyasının müəllifidir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi varisi, Prezident İl-

bərliyi ilə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda aparılan mühərribənin nəticəsi olaraq əldə olunan şanlı Zəfər, yaranan yeni reallıqlar "Xarüşələr yaradan qətiyyətli Lider" adlı kitabda oxucuların diqqətine faktlarla çatdırılır. Kitabda Prezident İlham Əliyev ölkəmizin inkişaf yolu müyyəyən edən, dövlətçilik dəyərlərinin möhkəmləndirən qurucu və islahatçı Lider olaraq təqdim olunur.

Tədbirdə, həmçinin AMEA Felsefə və Sosiologiya İstututunun "Siyasətin felsefəsi və sosiologiya" şöbəsinin müdürü, professor Rəna Mirzəzadə, Azərbaycan Yazıçılar Birliyi sədrinin müşaviri, yazıçı, tədqiqatçı Sayman Aruz, Dövlət İmətən Mərkəzinin şöbə müdürü Afiqə Batiyeva, YAP Veteranlar Şurasının üzvü, professor Adilə Abasova, Vətən Mühərribəsi Qəhrəmanı Zaur Hüseynov, YAP Veteranlar Şurasının üzvü Tahir Quliyev, Biologiya elmlər doktoru, dosent Tubaşanın Qasimzadə "Xarüşələr yaradan qətiyyətli Lider" adlı kitabın əhəmiyyətindən bəhs edərək bildiriblər ki, Azərbaycanın həm hərb meydanında, həm diplomatiya, həm də informasiya cəbhəsində qalib gəlməsi Prezident İlham Əliyevin əzəggörləninin, müdrikliyinin və qətiyyətli liderliyinin nəticəsidir.

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Veteranlar Şurasının Nəsimi rayon təşkilatının birge təşkilatçılığı ile YAP Veteranlar Şurasının üzvü, "Modern inkişaf və Aile" İctimai Birliyinin sədri Zərifə Quliyevanın "Xarüşələr yaradan qətiyyətli Lider" adlı kitabının təqdimat mərasimi keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin inzibati binasında keçirilən tədbirdə əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin büstü ziyarət olundub, öndəne gül dəstələri düzülüb. Tədbirdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərin ezziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Nəsimi rayon təşkilatının sədri Azər Süleymanov bildirib ki, Prezident İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideyalarını müvəffəqiyətlə həyata keçirən, ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyini tam təmin edən güclü Lider kimi adını tarixe qızıl hərflərlə yazdırıb. Vurğulayıb ki, Prezident İlham Əliyev Vətən və dövlət qarşısında müstəsna xidmətləri ilə xalqımızın tükənməz hörmət və məhəbbətini qazanıb. Təqdimatı keçirilən kitabda da məhz bu məqamlardan geniş bəhs olunur.

YAP Veteranlar Şurasının sədri, partyanın idarə Heytətinin üzvü

Xətai rayonunda YAP-ın 33 illiyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib

2025-ci il noyabr ayının 19-da YAP Xətai Rayon Təşkilatı və Xətai Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis olunmasının 33 illiyinə həsr edilmiş "Yeni Azərbaycan Partiyası dünən, bu gün və gələcəyin partiyasıdır" mövzusunda tədbir keçirildi. SİA xəbər verir ki, tədbir xalqımızın Ümummilli Lideri, Müstəqil Azərbaycanın bənisi Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövüyű uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin əziz xatirəsinin bir dəqiqəlik sükütlə yad edilməsi və Azərbay-

Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi Aşqarlar Kimyası İstututunun icraçı direktoru, professor Əfsun Sucayev öz çıxışında elm və təhsil müəssisələri ilə partiyanın əməkdaşlığı barədə etrafı məlumat verdi. Natiq bildirdi ki, YAP qısa müddət ərzində Azərbaycan xalqının iradəsi əsasında hakimiyətə gələrək ölkəmizin həyatında keyfiyyətə və məhiyyətə tamamilə yeni mərhələnin başlanmasını, yeni Azərbaycan quruculuğunun həyata keçirilməsini təmin etdi. Əfsun Sucayev bildirdi ki, bu gün Prezident İlham Əliyevin sədrlik etdiyi Yeni

can Respublikasının dövlət himminin səsləndirilməsi ilə başladı.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Xətai rayon təşkilatının sədri Ramil Mirzəyev Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasından bu günədək keçdiyi inkişaf yolu barədə geniş nitq söylədi. O, ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasi strategiyası və Prezident cənab İlham Əliyevin uzaqqorən siyaseti nəticəsində bu gün ölkəmizin çoxsaylı uğurlar qazanmasında Yeni Azərbaycan Partiyasının əvəzsiz rolunu olduğunu söylədi. Ramil Mirzəyev qeyd etdi ki, dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasi kursun davam etdirilməsi ölkəmizi daha da parlaq gələcəyə aparacaq və dünyadakı nüfuzunu daha da möhkəmləndirəcək.

Xətai Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafiq Quluyev çıxışında Yeni Azərbaycan Partiyasının ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişaf layihələrinə töhfələrindən və Xətai rayonunda həyata keçirilən uğurlu tədbirlərdən danışdı. O, partiya üzvlərinin fəaliyyətinin əhəmiyyətini vurğulayaraq, gələcək inkişaf perspektivlərinə toxundu. Rafiq Quluyev Azərbaycan siyasi mühitinin ən güclü, monolit və müteşəkkil siyasi qüvvəsi olan Yeni Azərbaycan Partiyasının cəmiyyətin bütün sosial-ictimai maraqlarının ifadəcisi olduğunu qeyd etdi.

Tədbirdə çıxış edən Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatasının sədri, YAP Veteranlar Şurasının üzvü Vahid Novruzov partiyanın ölkənin dövlət quruculuğunda və iqtisadi inkişafında oynadığı mühüm rolu vurguladı. Vahid Novruzov çıxışında ölkədə aparılan iqtisadi islahatların maliyyə şəffaflığına, audit sisteminin inkişafına və dövlət nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsinə böyük töhfə verdiyi qeyd etdi.

YAP idarə Heyətinin üzvü, Azərbaycan

Azərbaycan Partiyası Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi təşkilatı olaraq nüfuzunu davamlı olaraq artırır.

Tədbirdə çıxış edən Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin akademik Y.H. Məmmədəliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İstututunun baş direktoru, akademik Vaqif Abbasov Yeni Azərbaycan Partiyasının ölkəmizin iqtisadi və sənaye sahələrindəki uğurlarında rolu haqqında danışdı. O, partiyanın elmi-tədqiqat müəssisələri ilə əməkdaşlığını, gənc mütəxəssislərin yetişdirilməsinə verdiyi dəstəyi xüsusi qeyd etdi.

Tədbirdə çıxış edən "SƏS" Media Qrupunun rəhbəri, siyasi ekspert Bəhrəz Quliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının 33 illik fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib və partiyanın Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmlənməsində əvəzsiz rol oynadığını bildirib. Bəhrəz Quliyev qeyd edib ki, YAP-ın siyasi xətti təkcə bir partiyanın inkişaf yolu deyil, həm də Azərbaycan dövlətçiliyinin müasir formalşma tarixidir. O, media sektorunun da bu proseslərdə mühüm missiya daşıdığını xüsusi vurğulayıb.

Xətai Rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri, şəhid atası Mürvət Əsgərov çıxışında partiyanın şəhid ailələrinə və qazilərə göstərdiyi dıqqət və qayğıdan, onların sosial təminatının gücləndirilməsinin rolundan bəhs edib. O partiya üzvlərinin və tərəfdarlarını tebrik edib, Azərbaycanın daha böyük nəqliyyətlər əldə edəcəyinə inamını ifade edib.

Tədbir çərçivəsində YAP üzvü olan bir qrup partiya feali yubileyləri münasibetlə təltif olunub, onlara yubiley plaketi və qiymətli hədiyyələr verilib, Yeni Azərbaycan Partiyasının sıralarına qəbul olunmuş yeni üzvlərə partiya vəsiqələri təqdim edilib. Tədbir bədii hissə ilə davam etdirilib, Yeni Azərbaycan Partiyasının himminin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

Elçin Bayramlı

Qəzetlər nəyə lazımdır?

Cərşənbə axşamı dünyada, o cümlədən ölkəmizdə yaranmış internet problemi demək olar ki bütün saytlara girişə bloklaşdırıldı və infor-masiya məkanı boş qaldı. Bu fakt bir daha sübut etdi ki, elektron resurslar etibarlı deyil, çünki onlar maddi substansiya deyil, bir növ havadır və varlığı yalnız virtual şəkildə bir çox faktorlara bağlıdır- elektrik, yayım stansiyaları və ötürükcü kabellərə, internet serverlərə, domen sistemlərinə, elektron qadjetlərə və s. Bunlardan tək birinin olmaması bu virtual medianın 1 saniyə içinde yoxa çıxması deməkdir. Üstəlik internet sistemini nəzarət bizim elimizdə deyil və heç bir müdaxilə imkanımız yoxdur.

Lakin bizim öz əlimizdə olan ənənəvi və alternativ variant var- çap mediası, yəni qəzetlər və jurnallar. Bunlar maddi substansiyadır və real olaraq mövcuddurlar. Onları heç nə yoxa çıxara bilməz, hətta 100 il sonra belə. Çünkü qəzet-jurnal sənədir, arxivdir və əllə tutulması mümkün olan konkret vasitələrdir.

Elektron media sürətli informasiya məkanında üstünlüyü elə aldı. Lakin bu heç də klassik medianın dəyərini azaltır. Bu gün qlobal informasiya məkanı daha çox elektron medianın üzərində inkişaf etse də, klassik media öz vacibliyini itirməyib. Çünkü bunlar tamam fərqli şəyələrdir və tam mənada bir birinin əvəzedicisi ola bilməz.

Problem təkcə texniki problemlərdə deyil, elektron media jurnalistikə sahəsində klassik ənənələri də məhv edir. Internetin inkişafı media sistemini, formatını, jurnalistlərin iş qaydalarını, hətta deyərdim ki, peşə prinsiplərini tamam dəyişdi. Əlbəttə, bütün ölkələrdə bele deyil. Almaniya, Çin, Fransa, Rusiya, Britaniya kimi ənənəvi oxuma vərdişlərinə yiyələnmiş ölkələrdə klassik media hələ də öz dəyərini qorub saxlayır.

Azərbaycanda isə qəzet və jurnal alanlarının sayı kəskin azalıb. Hazırda yazılı metbuat əsasən dövlət dəstəyi ilə ayaqda qalır. Dövlət elini çəksəydi, bu sahədə ciddi problem yaranardı. Buna görə dövlətə en azı təşəkkür düşür. Çünkü çap mətbuatının yaşaması vacibdir. Qəzet-jurnallar sadəcə mətbuat deyil, bu, həm də yazılı, sənədli tarixdir. İstənilən vaxt istənilən qəzeti istənilən nömrəsini arxivdən götürüb oradan bəhrələnmək olar. Lakin internet saytlar haqda bunu demek olmaz. Onların bazaları tez-tez itir, silinir mehv olub gedir. Şəxən mənəm internetdə inliyədək minlərlə yəzim olduğu halda, axtarış verəndə 100-nü tapmaq olmur. Amma son 30 ildə qəzet və jurnal səhifələrində dərc olunmuş bütün yazılarım öz arxivimdə və dövlət arxivlərinə qalır.

Çap mediasının reklam bazarı, abunədən və satışdan gəlirləri çox cüzdır. Ona görə də, indiki şəraitdə dövlətin çap mətbuatına maliyyə dəstəyi vermemi vacibdir. Çünkü onların öz gücü ilə fəaliyyət göstərməsi mümkün deyil. Xüsusən də, bizim ki mi qəzet-jurnal oxumağı bir zərərlə vərdiş kimi tərgidən cəmiyyətdə. Və pulsuz elektron informasiya mənbələrinin çox olduğu bir vaxtda. Çap mətbuatı isə yeganə media növüdür ki, ona pul ödəmək lazımdır. Razılışın ki, hər gün 50-60 qəpik verib qəzet almağa çoxunun imkanı yoxdur, olan da alırm ki, saytlarda pulsuz oxuyuram. Belə bir rəqabətli mühitdə çap mediasının fəaliyyəti üçün böyük maddi texniki baza və maliyyə imkanları olmalıdır. Üstəlik, peşəkar kadrlar lazımdır ki, onlar da aşağı qorara işləmirlər. Reklam bazarı, normal gelirləri yoxdur deyə qəzetlər savadlı mütəxəssisləri, peşəkar jurnalistləri cəlb edə bilmirlər. Bununla belə, ən yaxşı jurnalistlər hələ də qəzetlərdədir. Qəzetlər saytlar kimi yalnız xəber yaymaqla məşğul olmur, jurnalistikən və publisistikanın bütün janrılarını yaşıdır, həm də maarifçilik fəaliyyəti göstərirler. Yalnız operativlikdə elektron mediaya uduzurlar, qalan bütün sahələrde öndədirlər. Bir sözə, klassik metbuatın müsbət və çatışmayan tərəfləri var. Lakin tərəziyə qoysaq, müsbət tərəflər daha ağır gələr.

Elektron mediaya gəldikdə burada hər cür imkanlar var. Sadəcə, bu sahədə anarxik mühit olduğundan vəziyyət birmənli deyil. Bu medianın müsbət tərəflər aydınır- hər bir faktı, hadisəni əhaliyə dəha tez çatdırmaq olur, operativlik yüksəkdir, canlı yayım vərmək, limitsiz foto və video əlavə etmək, bunu milyonlarla ünvanla çatdırmaq, onlayn göndərmək, interaktivlik təmin etmək imkanı var.

Mənfi tərəflər odur ki, hər cür provaktiv reklam və təhlükət xarakterli məlumatlar, saxta və dezinformasiya materiallarını yaymaq asan olur. Hətta ümummilli və dövlət əhəmiyyətli proseslərdə təxribatlar da töötəmək mümkündür. Dəfələrlə bunun şahidi olmuşuq. Üstəlik, onlar dövlət və cəmiyyət maraqları üçün yox, oxusu sayı və gəlir eldə etmək prinsipi ilə fəaliyyət göstərirler.

Bir sözə, internet media müsbət tərəflərindən daha çox mənfi tərəfləri ilə ortadır. Əksəri diletantlar, reketlər, dələduzlardan ibaret olmaqla minlərlə sayt açılıb və xəber yayırlar. Çoxu 1-2 nəfərdən ibarətdir- o da sayt adminləri. Peşəkarlıq çox aşağı səviyyədə, maddi texniki baza zəif, əhətə dairəsi və müxbir postları şəbəkəsi yox, dünya informasiya məkanına təsir gücü sıfır vəziyyətdə, heç bir etika, ədəb, mənəvi norma, peşə məsuliyyəti yox. Əlbəttə, istisnalar var.

Bir neçə iri informasiya agentliyi və xəber portalı var ki, onlarda da vəziyyət qənaət-bəxş deyil. Yaydlılarının 90 faizi hazır rəsmi məlumatlar, əməkdaşların telefonla kimisə danişdirdiği, tədbirlərdən göndərdiyi "o dedi, bu dedi" qəbilindən "eksklüziv" xəbərlərdir. Yaradıcılıq, xəber axtarışı, problem tapıb ortaya qoymaq, analiz etmək və araşdırmaq payı çox azdır. Jurnalistikən müxtəlif janrıları barədə isə səhəbət belə gedə bilməz, sayt mediasında onlar çoxdan ölmüşdür.

Problem fundamental və kompleksdir. Dövlət ciddi mətbuatı rahat fəaliyyət üçün hər cür imkan yaratmalı, cəmiyyət isə şou mövzuların başını buraxıb ciddi siyasi, iqtisadi, mədəni, elmi mövzularda materialları izləməlidir. İş adamları, şirkətlər çap mediasına reklam verməlidir. Televiziyalar qəzetləri təşviq etməlidir.

Doğrudur, qəzetlərin neşrini azaltmaq və maddi vəsaite qənaət etmək olar. Lakin hər bir halda qəzet dərc olunmalıdır- az tirajla, az səhifə ilə, az dövriliklə olsa belə. Paralel olaraq qəzetlər onlayn qəzet formasında da işləyir və işləməlidir. Bu halda qəzetlər bir media məbədi və məktəbi olaraq yaşayar və sıradan çıxmaz.

150 illik tarixi olan çap mediasının yaşaması üçün həm dövlətimiz, həm cəmiyyətimiz qazanacaq. Son nəticədə həm dövlətimiz, həm cəmiyyətimiz yaşayacaq.

Əli Kərimli-Ramiz Mehdiyev əlaqələrinə dair yeni faktlar üzərində çıxdı

"Boz kardinal"ın Əli Kərimliyə Dərbənd şəhərində mağaza, Londonda isə ev bağışladığı məlum oldu

Dünya dəyişir, müasir texnologiyalar cəmiyyətlərin, eləcə də insanların həyatının və yaşayışının dəyişməsinə gətirib çıxarır. Belə məsuliyyətli dövrdə hər kəsin üzərinə əsaslı vəzifələr düşür. Başlıcası insanlar özləri, yaxınları ilə yanaşı dövlətlərinin də maraqlarından çıxış etməyi bacarmalıdır. Təəssüflər olsun ki, elə insanlar var ki, yalnız öz mənafeyini düşünür və buna uyğun addımlar atır.

Bu da nəticədə arzuolunmaz nəticələrə getirib çıxarır. Misal olaraq Azərbaycan reallığında siyasi arenada fəaliyyət göstərən bəzi dağdıcı müxalif ünsürlərin müasir yeniliklərdən ictimai maraqlara zidd istifadə etmələrini göstərmək olar. Təbii ki, bu kimi fəaliyyət onların cəmiyyətin gözündən, ictimai rəyin nəzərindən daha da düşmələrinə gətirib çıxarı. Haqlı olaraq cəmiyyət onları rədd edir. Yəqin ki, qısa müddət sonra Milli Şura, Müsavat, AXCP kimi qurumlar siyasi sehnəni tərk etmək məcburiyyətində qalacaqlar. Bu, həm də Cəmil Həsənli, Əli Kərimli, Isa Qəmər, Arif Hacılı və digərlərinin siyasetlə vidalaşması demək olacaq. Bununla da hesab etmək olar ki, müxalifət düşərgəsində təmizlənənən başa çatacaq. Düzdür, boşboğazlar yığnağı vəziyyətdən çıxməq üçün müxtəlif vasitə və üsullardan, o cümlədən sözə söyüdükəri, əməldə "can qardaşım" dedikləri Ramiz Mehdiyev və dəstəsinin üzvləri ilə geniş əməkdaşlıq edirlər. Diqqətçəkən məqam ondan ibarətdir ki, Ramiz Mehdiyev və dəstəsi ifşa olunduqdan sonra Əli Kərimli, Cəmil Həsənli ondan imtina etməyə çalışırlar. Hətta Ə.Kərimli ona lağ edir, haqqında xoşagelməz ifadələr səsləndirir. Lakin fakt faktlığında qalır. Bele ki, bir sıra sənədlərə, eləcə də keçmiş dövlət memurlarının, siyasi partiya rəhbərlərinin fikir və rəylerinə əsasən təsdiq olunur ki, 2000-ci ildən başlayaraq AXCP, Müsavat birbaşa Ramiz Mehdiyevin çətiri altına keçib. Əlaqələrin R.Mehdiyevin isteklərinə uyğun qurulması nəticəsində dağdıcı müxalifətə 18 milyon manatdan artıq maliyyət yardımçıları edilib. Hətta iddialar görə, Ramiz Mehdiyev Isa Qəmər və Arif Hacılı Bakının Əhmədzadı qəsəbəsində üç aptek, metronun yaxınlığında mağaza bağışlayıb.

Londonda Əli Kərimliyə ev bağışlanmasıının səbəbi məlum oldu

Ramiz Mehdiyev Əli Kərimlinin "fəaliyyəti"ni yüksək qiymətləndirib və ona mükafat olaraq Dərbənd şəhərində Rəşid bəy Əfəndiyev kükəsi ilə Vahidova kükəsinin kəsişməsində 560 kvadrat sahəsi olan ticarət mərkəzi, həmin şəhərin Bazarmaya kükəsində Turizm mərkəzi bağışlayıb. Bununla yanaşı Ramiz Mehdiyevin Əli Kərimliyə Londonda Baker Street kükəsində 3 otaqlı mənzil bağışlayıb. Hazırda həmin mənzildə AXCP sədri Əli Kərimlinin iki oğlu yaşayır. Bütün bunlar faktdır və tekzib edilməsi qeyri-mümkündür. Faktlardan biri də ondan ibarətdir ki, AXCP sədri Əli Kərimli, Müsavatın

indiki və keçmiş başqanları Isa Qəmər və Arif Hacılı Milli Şuranın rəhbəri Cəmil Həsənli uzun illərdir ki, heç bir yerdə işləmirlər, rəsmi gelirləri yoxdur. Ancaq Isa Qəmər, Arif Hacılı, Cəmil Həsənli tez-tez xaricə səfərlər edirlər. Əli Kərimli 2 bahalı xarici avtomobile 4 mühafizəçinin müşayiəti ilə şəhərdə hərəket edir. Sual olunur, sözügedən bu şəxslər hansı vəsait hesabına xaricə səfərlər edir, bahalı avtomobillərin sahibi olaraq şəhərdə hərəket edirlər? Sözlər yox ki, yeri qazib qızıldan, puldan-paradan tapşırıqlar, göydən də var dövlətin bilavasitə onların başlarına düşməsi inandırıcı deyil. Elə isə bu qədər vəsait tələb edən ehtiyacları hənsi pul-larla əldə edir və ya həyata keçirirler? Təbii ki, Ramiz Mehdiyev kimi qazalar yollamaqla və xaricdəki erməni lobbisində müəyyən tapşırıqları yerinə yetirmələri qarşılığında böyük məbləğdə pullar alıblar və heç şübhəsiz ki, hənsi-sa açılan "çığır" vasitəsi ilə hələ də onlara pullar ötürülür. Baxmayaraq ki, Ramiz Mehdiyev vəzifəzindən azad edilib və hazırda həbsdədir. Lakin nəzərə alımaq lazımdır ki, R.Mehdiyevin dəstəsinin bəzi üzvləri azadlıqladır. Ehtimal etmək olar ki, Ə.Kərimlinin ağızını yummaq üçün R.Mehdiyevin qara "kasası"ları Ə.Kərimliyə, Isa Qəmərə, Arif Hacılıya pullar çatdırırlar. Belə analoji əməli hazırda istintaq altında olan iş adamı Adnan Əhmədzadənin mətbua-ta məlum olan fikirlərindən məlum olub. Bele ki, Ramiz Mehdiyev Prezident Administrasiyindəki işindən azad ediləsə də, Adnan Əhmədzadə ona əcmatlı olan pulları davamlı olaraq ona və ailəsinin xaricdə olan üzvlərinə çatdırır. Məlumat göre, Adnan Əhmədzadənin şirkətlərindən biri üzərindən sabiq PA rəhbəri Ramiz Mehdiyevin nəvəsinin Dubaydakı şirkətinə davamlı pul köçürüb. Bildirilir ki, Adnan Əhmədzadə bu köçürmələrə Ramiz Mehdiyevin PA rəhbəri olduğu zamandan start verildiyini deyib. Bununla belə Adnan Əhmədzadə əlavə edib ki, Ramiz Mehdiyev PA-dan kənarlaşdırıldan sonra ona bu əməliyyatı dayandırması barədə yuxarıdan hər hansı bir bildiriş gelməyib: "Ona görə də pulköçürmə əməliyyatı son zamanlara qədər davam

İLHAM ƏLİYEV

Dəyişənlər...

MƏTANƏT

Küçədə hamı qaçır. Bir-birinə deyir ki, indi sürət dövründür, qaçmadınsa, batdin. İnsanlar qaçırlar və bir-birinə dəyər-dəyə, bəzən üzərək, bəzən də buna lüzum görməyərək qaçırlar, mənzilbaşına çatmağa tələsirlər.

İnternet dünyası dünyamıza baş vurandan sonra onu bizdən aldı. İndi bizim dünyamız yoxdur, internet dünyası vardır. Ta bir-birimizə qonaq getmirik, görüntülü danışırıq. Ta bir-birimizə məktub yazmırıq, ismaric göndəririk. Nəyimizə lazımdır tez-tez kəndlərə gedib yaşılları ziyarət etmək? Onları görüntülü telefon danışqlarında hərdən görürük də...

Qız bəyənmə, elçilik, bayramlaşma, başsağlığı, özünü reklam, eyham, söz ilişdirmə, olanı göstərmək, olmayanı əsla düşünməmək-hamısı sosial şəbəkələrdə dünyamızı əlimizdən ala-alə getməkdədir.

İndi yalan danışanların sayı artmaqdadır. Bilmirəm səni qıdaların təsirindəndir, yoxsa elə bu internet dünyasının bəxşisidir, nədir, yalan danışan insanların sayı artmaqdadır. Bəzən insanlar verdikləri sözü tuta bilmir, hansısa vasitə əlin-dən dərtib alıb onu yalançı edir. Yalan danışmaq yolunun hər qədər davam edəcəyi isə hələlik məlum deyil.

Çox tez-tez narkotik alverçilərinin həbs olunması ilə bağlı xəbərlərlə rastlaşırıq. "Kısilər" özlərinə qəribe iş tapıblar. Görəsən bu gözəl dünyani ne üçün o çirkli dünyaya satırlar? Nə üçün heç olmasa qonun-qonşudan bir papaq tapıb qarşılara qoyaraq fikirləşib bir-birilərə demirlər ki, biz nə edirik? Biz insanları ne üçün zəhrələyirik? Biz nə üçün övladımızın cörəyini belə çirkli yollarla qazanırıq...

Dünya əvvəlki dünya deyil, vallah. Dəyişilənlər çıxdı. Geyimlər, saçlar, üzlər, dəblər... Baxırsan ki, o tərəfdən bir oğlan gəlir, saçının bir hissəsi bənövşəyi rəngdə. Corabının biri qırmızı, biri yaşlı rəngdə. Deyirsən, İlahi, bəlkə səhərin səbhündə qarənlıq olub, corabları səhv geyinib. Lakin onu ayaqdan başa qədər süzdükde və başda dayandıqda, saçların da iki rəngdən ibarət olduğunu gördükde anlaysısan ki, yox, heç bir səhvlik yoxdur, bu, oğlanın özünəməxsus dəbidi.

Küçədə bir qızla rastlaşırısan. Baxırsan ki, əynindəki palata bir neçə santimetr parça istifadə olunub. Ətek bəldən bir qarış aşağı, köynək bəldən bir qarış yuxarı. Qalan yerlər açıq... Deyirsən, İlahi, nənələrimizin o vaxtlar ətekələri bəlkə də 8-10 metr parçadan qat-qat tikildi, görəsən onlar o ağırlıqda ətekələ necə gəzib dolanırdılar? 8-10 uşağın qayığına qalırdılar, üstəlik ev və çöl işləri. Su evdən neçə kilometr aralıda. Kanalizasiya yox. Suyu evlərə daşıqları kimi, tullantı suları da eynile evdən xeyli kənara daşıyırıdlar, həm də o qatlama, uzun ətekələr. İndiki əksər cavanların yay-qış ayağı açıqdır. Yəqin menim kimi siz də müşahide etmişiniz. Oğlan-qız baxırsan ki, ayağında yalnız ayaqqabının içine geyilən balaca bir corab var. O corabla şalvarın ayağı qarşındaki məsəfa lütdür. Oğlanları demirəm, qızlar bunun altını əvvəl-axır çəkəcəklər. Bele də dəb olar? Axı bu qızlar sabah ana olacaqlar, dünyaya, dəha doğrusu dünyamıza uşaq getirəcəklər. Bu açıq ayaqların çəkib canlarına verdiyi soyğun bədənlərindən çıxması üçün görəsən neçə il lazımla-

caq? Səhər-səhər məktəbə gedən uşaqları görəndə, vallah adəmin yazığı gəlir. Çantalarının özlərindən ağır olması kənardan hiss olunur. Bunu düşənən valideynlər də indi uşaqları ilə birlikdə məktəbə gedir, məktəbdən gəlir. Çünkü onları əsas vəzifələrindən biri də uşaqlarının çantasını daşımır. Nə etsinlər, ya daşımalıdır, ya da irəlidə övladlarını xəstəxanalarda gəzdirənlər, əyilmış sümüklerinin müalicəsi ilə məşğul olmalıdır. Bunu da edə bilsələr və ya bunu bacaran olsa...

Əvvəller hava gənəşli olanda baxırdın ki, analar körpələri gəzintiyə çıxarırlar. İndi bunu görmək bir o qədər tez-tez olmur. Çünkü əksər analar telefon əllərində sosial şəbəkələrdə o qədər məşğul olurlar ki, bayırda havanın gənəşli, yoxsa buludlu olmasından xəbərləri belə olmur. Körpələr də ki, evdə qalmalı olurlar. Bir az böyüyəndən sonra isə analar onları qoyur televizorun qarşısına, cizgi filmlərinə baxmağı tövsiyə edir. Bir də baxıraq ki, uşaqlarımız 4-5 yaşına çatıb, danışır. Götürüb bu dəfə bayır çıxarıq və gəzmediyimiz loqoped qalır. Danışanda da uşaq ya türk, ya ingilis, ya da rus dilin-də danışır. Azərbaycan dilindən xəbərləri esla olmur.

Ne isə... Dünyamızda o qədər qeyri-adiliklər var ki... Hələ iki-üçündən danışdım. Bütün bunların fonunda "mən belə dünyamın nəyindən küsüm" dedikcə, hər dəfə sadəcə dəli bir ağlamaq keçir könlümdən...

20 noyabr - Ağdam Şəhəri Günü
işgaldən azad olunmuş Azərbaycan torpaqlarının dirçəlişi, milli qurur və zəfər əzminin təcəssümüdür. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin "Dağlılış Ağdam şəhəri erməni vəhşiliyinin şahididir. Biz Ağdam şəhərini bərpa edəcəyik. Heç kimdə bu haqda şübhə olmasın" fikri bu tarixi torpağın tələyinə dair dövlət iradəsinin ən yüksək səviyyədə ifadəsidir. Bu gün Ağdam artıq təkcə dağıntılar yox, həm də quruculuq, yenilənmə və tarixi ədalətin bərpası simvoludur.

"Ağdam" toponimi qədim türk dilindən qaynaqlanaraq "küçük qala" anlamını verir. Bu ərazi minilliklər boyunca türkdilli tayfaların məskəni olmuş, onların müdafiə məqsədi ilə inşa etdikləri kiçik qalalar bölgənin adlandırılmasında mühüm rol oynamışdır. XVIII əsrde Qarabağ xanlığının banisi Pənaheli xan burada aq daşdan saray-ımarət tikdirmək Ağdamı regionun mühüm siyasi ve memarlıq mərkəzini əvərmişdir. Bu imarətin günəş şüaları altında işıqlı görüntüsü şəhərin "Ağ ev, işıqlı məkan" mənasını daha da gücləndirmişdir.

1993-cü il 23 iyul tarixində Ağdamın 73 faizinin işgali Azərbaycan tarixinin ən faciəli hadisələrindən biridir. 128 min insan öz doğma yurd-yuvasından didərgin düşmüş, ərazi-dəki 90 kənd talan edilmişdir. 6 mindən çox şəhidin qanı bu torpağa tökülmüş, minlərlə məlki şəxs yaralanmışdır. İşgal neticəsində: 38 kolxoz ve çoxsaylı sənaye müəssisələri, 74 məktəb, 271 mədəniyyət ocağı, Çörek Muzeyi, yuzlərlə tarixi abidə və məscidlər tamamilə dağlılmış, talan edilmişdir.

Ermenistan Cenevə Konvensiyalarının tələbləri kobud şəkildə pozaraq coğrafi adları dəyişdirilmiş, məlki obyektləri yandırılmış, mədəni irsi məqsədli vandalizmə məruz qoymuş-

Ağdam: tarixi ırsın, Zəfərin və Böyük Qayıdışın rəmzi

Akif RƏFİYEV,
Qarabağ müharibəsi veterani,
Ədliyyə general-mayoru,
Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının idarə Heyətinin üzvü

dur. Bu əməllər müharibə cinayətləri olmaqla yanaşı, bölgədə etnik təmizləmə siyasetinin bariz nümunəsidir. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 853 sayılı qətnaməsi Ağdam da daxil olmaqla işğal olunmuş bütün ərazilərdən erməni silahlı qüvvələrinin derhal və qeyd-sərtərsiz çıxarılmasını tələb etsə də, Ermənistan uzun illər bu tələblərə məhəl qoymamışdır.

44 günlük Vətən müharibəsində qazanılmış Qələbə neticəsində imzalanan 10 noyabr 2020-ci il Beyanatı Ağdamın işgaldən dinc yolla azad edilməsini təmin etdi. 20 noyabr 2020-ci ildə şəhər Azərbaycana təhvil verildi və bununla yuzlərlə hərbiçinin və məlki şəxsin həyatının xilas edilməsi mümkün oldu. Ağdamın azadlığı Azərbaycan dövlətinin gücünü, ordumuzun müzəffərliyini və Prezident

cənab İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi iradəsinə bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Qələbənin əbədiləşdirilməsi məqsədilə 26 noyabr 2020-ci ilde "Ağdamın azad olunmasına görə" medali təsis edilmiş, 5.790 hərbi qululuqcu bu medalla təltif olunmuşdur.

Prezident cənab İlham Əliyevin 31 iyul 2023-cü il tarixli Sərəncamı ilə işgaldən azad edilmiş ərazilərdə şəhər günlərinin təsis edilməsi böyük dövlətçilik ehəmiyyətinə malik qərrardır. Bu çərçivədə 20 noyabr Ağdam şəhəri günü elan olunmuşdur. Bu, təkcə tarixi hadisənin xatırladılması deyil, həm də bölgənin dirçəlişi uğrunda görülen işlərin gələcək nəsilərə çatdırılması baxımdan mühüm addımdır. İşgaldən sonra Ağdam tamamilə yerlə-yeşənən edilmiş şəhər təsiri bağışlayırdı. Beynəlxalq ekspertlər və jurnalistlər buranı "Qafqazın Xirosiması" adlandırdılar. Lakin bu gün həmin xarabalıqların yerində yeni, müasir, ağıllı şəhər konsepsiyasına əsaslanan Ağdam qurulur. Dövlətimizin həyata keçirdiyi genişmiyəyasi bərpa-quruculuq tədbirləri bu diyarin əvvəlki şöhrətinə qovuşacağına inamı artırır.

Nazırılar Kabinetinin 16 avqust 2022-ci il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilən "Ağdam şəhərinin 2040-ci ildək Baş Planı" işgaldən azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulmasında strateji yol xəritəsidir. Bu plan işgaldən azad edilmiş rayonlar içində ilk təsdiq edilən sənəd olmaqla, Ağdamın gələcək inkişaf perspektivlərini müəyyənəşdirir: Ağdam Azərbaycanın dördüncü böyük şəhəri olacaq; burada 100 min nəfərin yaşayışı nəzərdə tutulur; müasir yaşayış məhəllələri, sosial infrastruktur, nəqliyyat şəbəkələri, parklar, sənaye və kənd tə-

sərəfati zonaları yaradılır; "Böyük Qayıdış" çərçivəsində kəndlərin bərpası, yolların çəkilişi, su, enerji və rabitə xətlərinin yenilənməsi sürətlə davam edir. Artıq yüzlərlə aile öz doğma evlərinə qayıtmış, minlərlə insan Ağdamda yeni həyətə başlamışdır. 2021-ci ildə Prezident cənab İlham Əliyevin Fərmanı ilə yaradılan Ağdam Sənaye Parkı işgaldən azad edilmiş ərazilərin inqisadi inkişafında mühüm rol malikdir.

2025-ci ilin may ayında açılan Ağdam Dəmir Yolu və Avtovəzəl Kompleksi bölgənin nəqliyyat sisteminin əsas qovşağıdır. 8 hektar ərazidə inşa edilmiş kompleks: gündəlik 800-1000 nəfər dəmir yolu sənəsiçinə, 1300-1500 nəfər avtovəzəl sənəsiçinə xidmet göstərə biləcək texniki imkanlara malikdir. Azərbaycanda ilk qapalı dəmir yolu platformasının mehə Ağdamda inşa edilməsi şəhərin strateji ehəmiyyətini bir daha təsdiqləyir.

Ağdamın azad edilməsindən sonra cənab İlham Əliyevin rayonu 2020-2025-ci illərdə həyata keçirdiyi çoxsaylı səfərlər bərpa prosesinə güclü siyasi dəstək vermiş, onlara infrastruktur layihəsinin təməlqoymasına və açılışına səbəb olmuşdur. Bu səfərlər Ağdamın dirçəlişinə dövlət səviyyəsində verilən diqqəti aydın şəkildə göstərir.

Ağdamın tarixi tələyi Azərbaycan xalqının milli yaddaşında həm agrılı səhifə, həm də məsilsiz qələbə rəmziidir. Bu gün Ağdam işğalın izlərini silərək yenidən dirçəlir, inqisadi, sosial, mədəni potensialını bərpa edir, müasir şəhər modelinə çevrilir. Prezident cənab İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi iradəsi, dövlətimizin gücü və xalqımızın birliliyi neticəsində Ağdamın əvvəlki şöhrəti bərpa olunmaqla yanaşı, daha da möhtəşəm gələcək formalaşdırılır. 20 noyabr - Ağdam şəhəri günü bu dirçəlişin, Böyük Qayıdışın və tarixi ədalətin tentəsini ifadə edən xüsusi tarixi gündür. Bu gün müasir Ağdam artıq qayıdışın deyil, həm də inkişafın, yenilənmənin, milli iradənin rəmziidir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Özbəkistanın Milli İnformasiya Agentliyinə (UzA) verdiyi geniş və çoxşaxəli müsahibə iki qardaş ölkə arasında münasibətlərin hazırlığı mərhəlesini, strateji əməkdaşlığın əsas istiqamətlərini, regional və global məqyasda qarşılıqlı əlaqələrin inqisaf dinamikasını əhatə edən mühüm siyasi sənəd xarakteri daşıyır. Müsahibə Mərkəzi Asiya-Cənubi Qafqaz xəttində formalanşan yeni geosiyasi realillərin, Türk dönyasında integrasiyanın dərinləşməsinin, inqisadi, nəqliyyat, enerji və humanitar sahələrde çoxşəviyyəli tərəfdaşlığın strateji əsaslarını açıq şəkildə ifadə edir.

Prezident cənab İlham Əliyevin fikirlərində Azərbaycan-Özbəkistan münasibətlərinin tarixi kökleri, qarşılıqlı etimadın mühüm rolü, dövlət başçıları arasında şəxsi dostluq münasibətlərinin yaratdığı elave sineri xüsusi yer tutur. Prezident cənab İlham Əliyev müsahibəsində Azərbaycan və Mərkəzi Asiya ölkələrinin təkcə coğrafi və mədəni yaxınlığı deyil, həm də ortaq strateji məkan kimi birləşdiriyi vurğulayır. Xəzər dənizinin fiziki sərhəddən daha çox birlik və əməkdaşlıq rəmzi kimi təsvir olunması bu regionun təhlükəsizlik, nəqliyyat, enerji və iqtisadi əməkdaşlıq baxımdan vahid platforma kimi formalanşığını göstərir.

Azərbaycanın Mərkəzi Asiya Dövlət Başçılarının Məşverət görüşlərinə dəvət olunması, bu formatda artıq üçüncü dəfə iştirak etməsi ölkəmizin regionun strateji siyasi arxitekturasında mühüm aktora çevrildiyini təsdiqləyir. Məsələnin siyasi mahiyəti ondan ibarətdir ki, Azərbaycan Mərkəzi Asiya ilə yeni integrasiya xəttinin körpüsü rolunu oynayır və bu, Xəzər hövzəsi üzrə əməkdaşlığı daha səmərəli edir. Prezident cənab İlham Əliyevin işe region ölkələrinə 13 sefəri baş tutub. Bu göstəricilər siyasi dialoq və qarşılıqlı etimadın yüksək səviyyəsini təsdiq edir.

İradə Rizazadə,
Vətəndaşların Sosial
Rifahı Naminə İctimai
Birliyinin sədri

dəniyyət, dil və dini yaxınlıqdan ibarət olduğunu vurğulayır. Xüsusən Azərbaycan-Özbəkistan münasibətlərində əsrlərdən gələn qardaşlıq ənənəsinin müasir dövrədə dövlət siyasetinin əsas elementlərindən birinə çevrilməsi bu əməkdaşlığın möhəkəmət üzərində dayandığını sübut edir.

Dövlət başçılarının qeyd etdiyi kimisi, son illərdə iki ölkə liderlərinin qarşılıqlı səfərləri və yüksək səviyyəli temaslarının intensivliyi münasibətlərin dinamizmini göstərir: son üç ilde Mərkəzi Asiya ölkələri tərefindən Azərbaycana təxminən 30 sefər, Prezident cənab İlham Əliyevin işe region ölkələrinə 13 sefəri baş tutub. Bu göstəricilər siyasi dialoq və qarşılıqlı etimadın yüksək səviyyəsini təsdiq edir.

Azərbaycan ilə Özbəkistan arasında münasibətlər bu gün en yüksək - müttəfiqlik səviyyəsine çatıb. Prezident cənab İlham Əliyev Şavkat Mirziyoyevlə arasında mövcud olan şəxsi dostluq və etimad münasibət-

lərinin ikitərəfli əlaqələrin inkişafına güclü təsir göstərdiyini xüsusi vurğulayır. Bu faktor dövlətlərə münasibətlərin keyfiyyətinə birbaşa təsir edən mühüm strateji üstünlükdür.

Son bir il yarım ərzində dövlət başçılarının qarşılıqlı beş səfərinin keçirilməsi, strateji tərəfdəşlərinin möhəkələndirilməsi haqqında Bəyannamənin və Müttəfiqlik münasibətlərinin haqqında Müqavilənin, həbelə 2025-2029-cu illər üçün "Yol xəritəsi"nin imzalanması münasibətlərinin institutional və hüquqi çərçivəsinə dəha gücləndirir.

Özbəkistanın Azərbaycanın ərazi bütövliyünü daima dəstəkləməsi iki ölkə arasında qardaşlıq və siyasi hemərəyliyin təzahürüdür. Xüsusən azad olunmuş Füzuli şəhərində Mirzə Uluqbəy adına məktəbin inşası Özbəkistanın Qarabağın bərpasına verdiyi simvolik və strateji töhfə kimi qiymətləndirilir. Prezident cənab İlham Əliyevin sözlerine görə, bu təşəbbüs ilk olaraq məhz Özbəkistan tərəfindən irəli sürürlüb və Azərbaycanda dərin minnətdarlıqla qarşılıdır. Bu jest ölkələrimiz arasında sarısiləz qardaşlığın və humanitar hemərəyliyin bariz nümunəsi kimi tərixe düşür. Azərbaycan və Özbəkistan Türk Dövlətləri Təşkilatının fəal üzvləri olaraq türk dünyasının siyasi, iqtisadi və mədəni integrasiyasına mühüm töhfə verirlər. Bündən əlavə, BMT, Qoşulmama Hərəkatı, İƏT, ECO və digər təşkilatlar çərçivəsində ortaq mövqelər ölkələrimiz arasında qarşılıqlı etimadın yüksək səviyyəsini nümayiş etdirir. Bu müstəvidə əməkdaşlıq yalnız regional deyil, eyni zamanda qlobal təhlükəsizlik, multilateral diplomatiya və beynəlxalq əməkdaşlıq baxımdan strateji əlaqələrinin inkişafına güclü təsir göstərir. Xəzər dənizinin inşası işa bütün Mərkəzi Asiya ölkələri üçün yeni iqtisadi və nəqliyyat imkanları yaradacaq strateji layihə kimi dəyərləndirilir. Enerji sektorunda əməkdaşlıq həm ənənəvi neft-qaz sahələrini, həm də bərpələnən enerji istiqamətlərini əhatə edir. SOCAR-in Özbəkistana ixrac fealiyyəti, eləcə də "Neffegaztexnologiya" birgə müəssisəsinin işi enerji

sahəsində praktiki əməkdaşlığın davamlılığını göstərir.

2024-cü ildə Azərbaycan, Qazaxstan və Özbəkistan arasında enerji sistemlərinin integrasiyasına dair imzalanan sənədlər region üzrə yaşılan enerji diplomatiyasının yeni mərhələsidir. Mədəniyyət, elm, təhsil, regionlararası əlaqələr və humanitar platformalarda əməkdaşlıq iki ölkə arasında dostluğun cəmiyyət səviyyəsində möhkəmlənməsinə xidmət edir. 2023 və 2024-cü illərdə keçirilən Mədəniyyət və Elm Günleri, Şuşa və Xiva şəhərlərində təşkil olunan tədbirlər xalqlar arasında yaxınlığı dəha da artırır.

Daşkənddə Heydər Əliyev meydانının olması və Bakıda "Özbəkistan" parkının salınması dövlətlərə dostluğun rəmziidir. Media forumları, QHT platformaları və iki ölkənin futbol üzrə U-20 dünya çempionatına birgə ev sahibliyi etməsi humanitar əlaqələrin gücləndirilməsi baxımdan mühüm rol oynayır. Bu tədbirlər bir tərəfdən peşəkar əməkdaşlıq imkanlarını genişləndirir, digər tərəfdən isə ölkələr arasında qarşılıqlı etimadı dəha da möhkəmləndirir. Prezident cənab İlham Əliyevin UzA-ya müsahibəsi Azərbaycan-Özbəkistan münasibətlərinin strateji məhiyyətini, regional proseslərde iki ölkənin artan rolunu və qarşılıqlı əməkdaşlığın çoxşaxəli istiqamətlərini əhatə edən mühüm siyasi sənəddir. Müsahibədə ifadə olunan fikirələr dövlətlərimiz arasında əlaqələrin yeni merhələyə yüksəldiyini, qarşılıqlı etimadın, qardaşlığın və dostluğun real nəticələrə çevrildiyini sübut edir.

Azərbaycan və Özbəkistanın müttəfiqlik münasibətləri regionda sülhün, sabitliyin, iqtisadi inkişafin və integrasiyanın derinləşməsinə mühüm töhfə verir. İki ölkə arasında formalanşan strateji əməkdaşlıq modeli həm Türk dünyasında, həm də dəha geniş coğrafiyada yeni tərəfdaşlıq arxitekturasının nümunəsi kimli çıxış edir.

"One size"-dən "oversize" kişi modelinə necə tərəqqi etdik?

Bizim milli düşüncədə kişi fiquru fərqlidir, özəldir, ucadır. Lap kiçikliyimizdən bizi kişi fiqurunun əhəmiyyəti, ailədəki yeri, vəzifələri, öhdəlikləri haqqında çox danişilib, öyrədilib. Evdə böyüklerimiz, məktəbdə müəllimlərimiz, efridə filmlərimiz zəhnimizdə milli kişi obrazı yaradıb. Biz kişinin - atamızın, babamızın, həyat yoldaşımızın əyilməz, sınmaz, yenilməz olduğunu eşidə, görə-görə yaşamışq. Xüsusiyyətə oğlanların tərbiyəsində əhəmiyyətli imzası olan kişi müəllimlərimizdən dərs almışq, atamızın sözü ailə konstitutsiyası olub, babamızın sözü nəslin qanunu olub. Sözü kişilər söz xətrinə deməyib, söz bir ailənin, bir nəslin diriliyini mühafizə edib.

nin rifahına xidmət edən, övladlarının təhsilinə can qoyan kişilərin sözü, bir sözü bir möhürdən, bir qanundan daha ağır çəkili olan, yeməyən yedirən, içməyən içirən, geyməyən geydirən ataların sözü nə mənada ağır ola bilərdi ki?

Müqayisə edirəm çox şeyi, dövrün qadınına "səngüclüsen" deyə-deyə ərin-dən, ailəsindən uzaqlaşdırın cərəyanlar dəha çox kişilərin ailədə, cəmiyyətdə rolunun azalmasına, özünü yetərsiz, qədərsiz hiss etməsinə xidmət etmədim? Ərindən çox qazanan, ərin-dən daha yaxşı iş tapa bilən qadınlara ailəsi ilə hesablaşmamağı, ər ilə məsləhət-leşməməyi öyrətmədilərmi ona güc vəd edənlər? Qadınlar var ki, bu tələyə düşmədi, həyat yoldasını yem etmedi bu cərəyanlara, qazancını ər qazancından ayırmadı, işsiz qalan ərin-xor görmədi, ərin rəzil, yox vəzir etdi.

Amma qadınlar da var ki, güc, iş adı altında mənən çökdü. Qadınlar məməndurmu bu halindan? Deyillər. Qadının yükü artı gücləndikcə. Onun qoltuğunun altına qoşa qazanlar qarşısında öhdəlikləri çoxaldı. Həm cöldə, həm evdə iş yükünün altında əzildikcə əzildi. Kişilərə iş verməyən sistemdə əri iş tapa bilməyən qadınlar ailənin bütün yükünü çiyinə almalı oldu. Evdən məktəbə, məktəbdən bağçaya, bağçadan işə, işdən dükənbazaraya, oradan da evə qaçmaqla keçir müasir və güclü qadının gü-

nü. 1 işi 10 olan qadın razıdırı və ziyyətindən? Onun getirdiyi pulun, qazancın altında isə kişilər əzildi - pul qazana bilmədiyi üçün ailəde söz haqqını itirdi zamanla, ailə büdcəsi bir əldə cəmləndi, atalar uşaqlarına xərçlik verə bilmədi, bələcə onların gözündə cılızlaşdı, kiçildikcə kiçildi.

Bütün sosial araşdırımlar, bütün dəstekleyici proqramlar qadınlar ətrafında cəmleşdi, kişilər körək, dəstəksiz qaldı bu proseslərin fonunda. Dedilər ki, "kişidir, bacarar", "kişidir, öhdəsindən gələr", "kişilərə həyat asandır". Kişilər iş tapa bilmədi, kişilər qazanc getirə bilmədi, kişilər kölgədə qaldı, kişi fiquru silindi yavaş-yavaş zəhnimizdən. Övladının gözünün içine baxa bilməyən ataların sayı artı zamanla. Yazıqlaşdırılar dağ kimi milli kişi obrazını.

Bu bizi nə "qazandırı"? Güclü qadınlar və təməli sarsılmış ailə modeli. Nikahsız ittifaqlar və atasız doğulan uşaqlar. Bütövlüyü itirilmiş ailələr və boşanma statistikasındaki yüksək şkala. Kişilik anlayışı sıxışdırıldıqca cəmiyyət yönünü, istiqamətini itirdi, kişilər kölgədə qaldıqca dəyərlər aşındı. Qadınlar istəmədən yönünü dəyişdi, kime, nəyə xidmət etdiklərinin fərqində olmadan gender, feminism tələsine düşdülər. Ailəsini o cərəyanlara qurban verənlərin sayı hər gün artı, qurban verməyənlərə isə çevrəsindəki qar-

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkışafı
Agentliyi

*Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın
İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə
"Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin
işıqlandırılması" istiqaməti
çərçivəsində hazırlanıb.*

dinlərin stiqması yükləndi.

Kişilərin və kişilik anlayışının nüfuzu geri qaytarılmalıdır. Kişi sözüne güvenilən, etibar edilən cəmiyyət təkrar formalşmalıdır. Sözü möhür, vədi imza olan kişilər getdikləri yerdən geri qayıtmalıdır. Arvadı başqa kişiye qoşulub qəcan, efirə çıxıb ona xəyanət edən

ressində, cəmiyyətdə. Qadınlar güvənmək istəyir - namusuna sataşmayacaq, ona göz qoymayacaq, yoluna daş düzəcək yox, yolunu hamarlayacaq kişilərə. Başqasının namusuna sataşmayan, evli qadını gözünə kəsdirmeyən, başqa qızla-ra da öz qızı, bacısı kimi davranan kişilərin soyqırımı dayanmasa həmi üçün çətin olacaq yaşamaq.

19 noyabr Ümumdünya Kişilər Günüdür: güclü olduğu üçün güc tətbiq etməyen, müasir "kişilik anlayışı"nın əyinlərinə dar gəldiyi, sözde yox, əməldə kişi olanların günü. Güclü olmaq onlara baha başa gəlir, həm öz yüklerindən, həm də cəmiyyətin onların boyuna biçdiyi rolun yükündən şikayətlənmirlər amma. İndi sözün bütün mənalarında həqiqi kişi olmaq da çətindir. Onlar zamana, dövrə, vəziyyətə görə "oversize" ola bilmirlər, "one size" olurlar cünki, kişilik xarakter məsələsidir cünki...

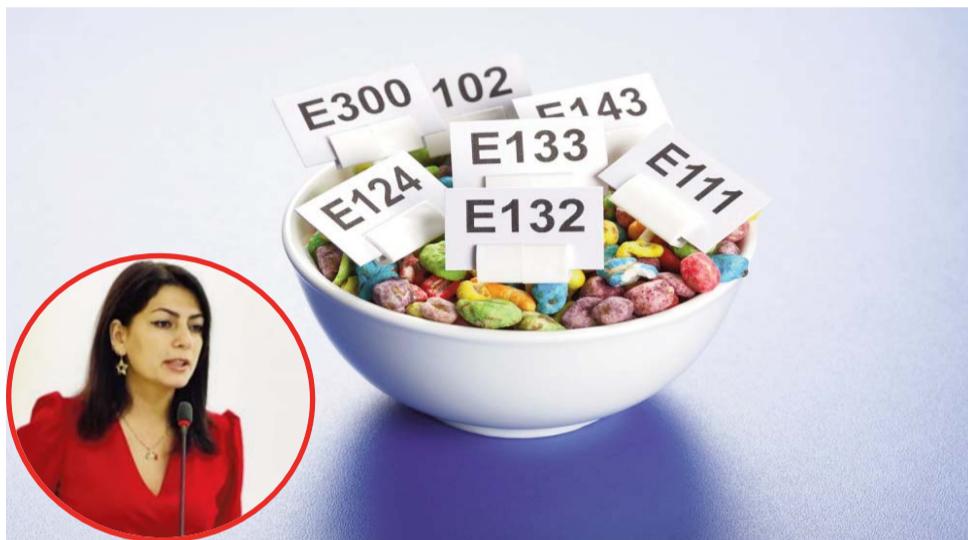
Yaxşı kişilər - atalar, babalar, əmələr və dayılar, ərlər və övladlar yaxşı ki, var...

aradına yalvaran, körpə uşağa təməh salan, təcavüz edən, evli ikən qız qaçıran, qonşu gəlinə göz qoyan, gəlininə sataşan "kişilərin artdığı cəmiyyətdə tab gətirmək getdiğə dəha da çətinləşəcək bizim üçün. Çünkü qadınlar əsl kişi görəmək istəyir yanında, ailəsində, cəv-

Lalə Mehrəli

“Qida əlavələri insanlarda asılılıq yaradır”

MÜTƏXƏSSİS DANIŞDI

“E kodları” qida qatqı maddələrinə Avropanı tərəfindən verilmiş başlıqdır ki, hansıda qida qatqı maddələri kodlaşdırılır. Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında qida eksperti Məhsəti Hüseynova bildirib.

Onun sözlərinə görə, qida məhsullarına bir çox qida əlavələri əlavə olunur: “Qida əlavələrinin heç də hamisi zərərlidir. Bir çoxları bitki mənşəli, təbii mənşəli konservant rəngləndirici, antioksidant, dadlandırıcı, qatlaşdırıcı maddələrdir. Qida əlavələrinin bitki mənşəli olanları zərərlidir və müəyyən miqdarda istifadəsi de standartlara görə qəbul olunandır. Faydalı qida əlavələri ən çox “A” və “C” vitaminini tərkibli olan qida əlavəlidir. Eyni zaman Petkin maddəsinin kodu “E 440”-la tanınır ki, bu da meyvələrdən əlavə olunur. Bir çox qida əlavələri insan sağlamlığı üçün zərərlidir. Xü-

susile də bu əlavələr uşaqlar üçün çox təhlükəlidir. Əsasən 25 yaşa qədər olan insanlarda orqanızın daim inkişafda olduğunu görə, daim zərərlə qida əlavələrindən istifadə etmək inkişafdan geri qalmaq və müəyyən daxili orqanların funksiyasının pozulması ilə nəticələnir. Xüsusilə “E 102” kodu ilə tanınan tatrazın maddəsi çox təhlükəlidir. Bəzi maddələr xüsusilə uşaqlarda allergiyaya səbəb olur. Məsələn, natrium benzonat, natrium nitrit kimi maddələr çox təhlükəlidir. Natrium nitrit əsasən et və et məhsullarının tərkibinə qatılır. Bir çox qida əlavələrinin istifadəsi əksər ölkələrdə qadağan olunub. Günüümüzün ən böyük bələsi olan bəzi qida əlavələri, məsələn mono natrium qlitomat və mono sodium qlitomat maddəsi “E 621” kodu ilə tanınır. Hansı ki, bu maddə bir çox qidalara dadlandırıcı kimi qatılır. Bu maddə insanlarda asılılıq yaradır. Bu cür qida əlavələrindən insanlar uzaq durmalıdır”.

İlkin Məmmədkərimov

Yeni il ərəfəsində restoranlara tələb artır - bəs qiymətlər necədir?

“Yeni il ərəfəsində insanların bayramı evdə və ya restoranlarda keçirməsi birbaşa olaraq xidmət sektorunda qiymət dəyişkənliliyinə təsir göstərən əsas faktorlardan biridir. Turizm və xidmət sahəsi bayram günləri hər zaman tələbin kəskin artdığı dövrdür və bu artım qiymətlərin formalaşmasında ciddi rol oynayır”. Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında turizm eksperti Cabir Dövlətzadə deyib. Onun sözlərinə görə, yeni il günü restoranlara, hotel restoranlarına və əyləncə məkanlarına tələb xeyli yüksəlir: “İnsanların əksəriyyəti xüsusi menyular, canlı musiqi proqramları və bayrama uyğun atmosfer üçün restoranlara üz tutur. “Tələb artdığı üçün restoranlar həm xidmət, həm də bəzək, proqram və personal xərclərini nezərə alaraq qiymətləri artırır. Bu, bütün dünyada müşahidə olunan normal turizm tendensiyasıdır.

Evdə qeyd etməyi seçənlər üçün də qiymət fərqi açıq şəkilde görünür. Marketlərdə, xüsusilə bayram süfrəsi üçün lazım olan ərzaqlar, şirniyyatlar, içkiler və dekorativ məhsulların qiymətində artım yaşanır. Çünkü istehlak seviyyəsi artır və bu, təklif-tələb balansına təsir edir. Bu nə baxmayaraq, ümumilikdə evdə qeyd etmək restoranlardan dəfələn olur, lakin qiymətlərin her il artması bu fərqi müəyyən qədər azaltır. Restoranlarda qiymətlərin bahalaşmasının səbəblərindən biri də xüsusi proqramların hazırlanmasıdır. Yeni il gecəsi üçün əlavə personal celb edilir, musiqiçilərə, aparıcılara ödəniş olunur, xüsusi dekorasiya edilir və menyular adı gündəlik menyadan fərqləndirilir. Bu da qiymətlərin yüksəlməsinə səbəb olur. Turizm sektorunda ümumi tendensiya göstərir ki, Yeni il dönenində həm yerli, həm də xarici turistlərin aktivliyi artır. Bu da hotellərin, restoranların və istirahət mərkəzlərinin doluluq seviyyəsini yüksəldir və nəticədə qiymət artımı qəçilmez olur. Turist axını xidmət təklifini daha dəyərli edir. Yeni il tələbatın ən yüksək olduğu dövrlərdən biridir və bu sebəbdən həm ev, həm də restoran bayramlarının özünəməxsus qiymət fərqləri yaranır. Restoran və əyləncə məkanlarının qiymətlərinin artması əsasən xidmətin keyfiyyəti, xüsusi proqramlar və tələbin yüksəlməsi ilə bağlıdır. Ev şəraitində isə bazar qiymətlərinin bayramdan əvvəl yüksəlməsi daha çox hiss olunur. Bu proses turizm və xidmət sektorunun təbii iqtisadi dinamikasının bir hissəsidir”.

“SƏS” qəzeti abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşımı Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Mətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressinform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744
7. Bakmətbuat MMC 0502644010

1 nüsxə 1 ayılığı 8 AZN

6 ayılıq 48 AZN

1 illik 96 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırlıq!

Cəmi 156 min əhalisi olan ölkənin futbol millisi DÇ-2026-də iştirak edəcək...

Futbol üzrə Kurasao millisi DÇ-2026-də iştirak hüququ əldə etməklə tarixi bir uğura imza atıb. Kurasao millisi Şimali Amerika seçmə mərhələsinin 6-cı turunda Yamayka ilə qarşılaşıb və 0:0 hesablı heç heç edib. Nəticədə 2-ci qrupda mübarizə aparan komanda mundiala birbaşa vəziəti rəsmiləşdirib.

Bələ ki, Kurasao yığması mundiala vəziət qazanan ən kiçik ölkə olub. Söyügedən ölkənin cəmi 156 min əhalisi var. Kurasao millisi bu göstəricidə İsləndiyən rekordunu qırıb. Kurasao yığmasının hazırlı baş məşqçisi Dik Advokatdır. O, 2024-cü ilin yanvarından yığmanı çalışdırır. Lakin mütəxəssis Yamayka ilə görüşdə komandasının yanında ola bilməyib. Həmçinin qeyd edək ki, bu yığma tarixində ilk dəfə mundialda çıxış edəcək.

Baş redaktor:
Bəhrəz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
kükçəsi, 66.
Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
“ƏLİNÇƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ IL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Ziya Hikmətoğlu

Tiraj: 3000